

פרק השוחט

פרק זה הינו המשך של הפרק הראשון העוסק בהלכות שחיטה.

מתניתין: א-כ

המשנה מלמדת את שיעור השחיטה, ואת ההבדל בין בהמה לעוף בדין הזה.

השוחט סימן אחד בעוף, והשוחט שנים בבהמה — שחיטתו כשרה.

ורובו של כל אחד ואחד מהסימנים הללו, כמוהו, שהשוחט את רובו הרי הוא כמי ששוחט את כולו, וזאת, לפי הכלל ש"רובו ככולו"⁽¹⁾.

רבי יהודה אומר: אף שעצם השחיטה היא כשרה כששוחט את הסימנים, אין השוחט שוחט כדין עד שישחוט גם את הוורידין

שהדם זורם בהם, כדי להוציא את הדם.⁽²⁾

השוחט חצי מסימן אחד בעוף,⁽³⁾ וכן השוחט אחד וחצי בבהמה, דהיינו, ששחט סימן אחד כולו, ועוד חצי מהסימן השני — שחיטתו פסולה, ואין אומרים כיון שבסך הכל הוא שחט את הרוב של שני הסימנים הרי הוא כמי ששחט את כולם,⁽⁴⁾ אלא צריך הוא לשחוט את הרוב של כל סימן וסימן.

השוחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה — שחיטתו כשרה. הגמרא מבארת מה המשנה מוסיפה כאן.

גמרא:

שנינו במשנתנו: השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה, שחיטתו כשרה.

דבר בזה שהשוחט חצי סימן בעוף שחיטתו פסולה, שזה משמע מהרישא. שהשחיטה כשרה רק אם שחט את רוב הסימן. ועיקר החידוש של המשנה הוא שהשוחט אחד וחצי בבהמה — שחיטתו פסולה. [תוספות ד"ה חצי].

והצל"ח כתב, שולוא דברי המשנה כאן, היה אפשר לדחות את הדיוק מהרישא, ולומר שהמשנה נקטה ברישא רוב סימן ללמדנו שאפילו ברוב סימן אין העוף כשר אלא בדיעבד, אבל לכתחילה יש לשחוט את כל הסימן, שכן משמע מלשון "השוחט", שלכתחילה לא די בזה כדאיתא בגמרא, ואילו נקטה המשנה חצי סימן היה משמע שלכתחילה די ברוב הסימן. אבל באמת גם בחצי סימן יש להכשיר בדיעבד.

4. כך ביארו התוספות את החידוש של המשנה [תוספות ד"ה חצי].

1. זה לשון הר"ן כאן "בכל מקום רובו ככולו".

2. בפרק ראשון דמסכת ברכות איתא, שאמר רבי יהושע בן לוי לבניו "הזהרו בוורידין כרבי יהודה" [ברכות ח ב].

הרמב"ם בפירוש המשנה כתב, שאין הלכה כרבי יהודה. אמנם התוספות בד"ה השוחט פסקו כרבי יהודה על סמך הגמרא הנ"ל. וכן פסקו הטור והשו"ע ביור"ד סימן כ"ב.

איתא בגמרא: אמר רב חסדא: לא אמר רבי יהודה אלא בעוף הואיל וצולהו כולו כאחד, אבל בהמה כיון דמנתחה אבר אבר לא צריך. ונחלקו ראשונים, במקרה שלא שחט את הוורידים ולא נתח את העוף, האם העוף נאסר? ונביא את דבריהם בהערות על הגמרא.

3. כתבו התוספות, שהמשנה כאן לא חידשה

ודייקנין: מלשון "השוהט", משמע **דיעבד**, אין, אבל **לכתחילה לא** ישחוט באופן זה.

ומקשינן: **שנים בבהמה לכתחילה לא?** עך **כמה לשחוט ולזיל?** [כמה צריך להמשיך ולשחוט?!] הרי דין השחיטה הוא בסימנים, ואותם הוא שחט בשלימות, ובודאי שאין צריך לחתוך את כל הראש אפילו לכתחילה.

ומתצינן: **איבעית אימא**, לשון דיעבד הולך **אאחד בעוף**, שבו הצריכו חכמים לשחוט את שני הסימנים לכתחילה, שמא לא ישחוט

רובו של הראשון⁽⁵⁾.

ואיבעית אימא, לעולם אין צריך לשחוט שני סימנים בעוף אפילו לכתחילה⁽⁶⁾, ולשון דיעבד מתייחס להמשך המשנה, **א"רובו של אחד במוהו**, שלכתחילה צריך לשחוט את כל הסימן בעוף, ואת כל שני הסימנים בבהמה⁽⁷⁾.

עתה, הגמרא מביאה דברי תנאים ואמוראים שדרשו את דיני השחיטה מהתורה, ובתוך הדברים יבואר המקור לדין המשנה שצריך

ועיין ב"י ריש סימן כ"א. הרמב"ם פסק שצריך לשחוט לכתחילה את כל שני הסימנים בין בבהמה בין בעוף. [פ"א מהלכות שחיטה ה"ט]. וכן פסק הרא"ש כחומרת שתי הלשונות [סימן ב].

וכתב המגיד **משנה**, שלדעת הרמב"ם שני התירוצים לא חולקים והלכה כשניהם, וכתב שכן היא דעת הרשב"א בחדושי. וכן דקדק **המהרש"ל** מלשון הגמרא, שאומרת "איבעית אימא" גם לפני התירוך הראשון וגם לפני התירוך השני, ששני התירוצים לא חולקים [יש"ש סימן א]. ודעת **הכסף משנה**, שהרמב"ם פסק כחומרת שני הלשונות מפני שהוא סובר שמה שצריך לשחוט לכתחילה יותר מהשחיטה המעכבת הוא מדאורייתא, ולכן פסק לחומרא. [כסף משנה פרק א מהלכות שחיטה ה"א].

והגרע"א כתב, שלפי שיטת רש"י נראה שהתירוצים חולקים, שהרי הטעם שצריך לשחוט את שני הסימנים לפי התירוך הראשון לדעת רש"י הוא, שמא לא ישחוט רובו של אחד, ולפי התירוך השני שאנו מצריכים אותו לשחוט סימן שלם לכתחילה, כבר אין חשש שיבוא לידי כך.

7. בתירוך זה לא כתב רש"י טעם לדבר כמו

5. זו דעת רש"י. שהצורך לשחוט שני סימנים בעוף לכתחילה הוא מדרבנן ומשום חשש. ובגליון הש"ס ציין לתוספות לעיל כא ב ד"ה ואינו מבדיל, ומשמע מדבריהם שלכתחילה צריך לשחוט שני סימנים בעוף מדאורייתא, כי הסוגיא שם עוסקת במילי דאורייתא.

והרמב"ן הסתפק, וכתב: אפשר דכי בעינן יותר מרוב אחד בעוף — מדרבנן הוא, דבדאורייתא לא מפליג רחמנא בכל מקום בין לכתחילה לדיעבד. ומדברי הרמב"ן משמע, שאף אם נאמר שהצורך לשחוט שני סימנים לכתחילה הוא מדרבנן, אין זה משום חשש שמא לא ישחוט את הרוב, אלא שהשחיטה השלמה היא בשני הסימנים והתורה חדשה שסימן אחד בעוף חשוב כמו שנים. ורבנן תקנו שלכתחילה יש לשחוט שחיטה שלמה. ועיין בהערה לקמן מה שהבאנו בשם רע"א.

6. כתב **הרא"ש**, שהרי"ף פסק שלא צריך לשחוט את שני הסימנים בעוף.

והרא"ש מסביר את הרי"ף, שיש מחלוקת בין שתי הלשונות, וההלכה כדברי המיקל כיון שמדאורייתא לכולי עלמא אין צריך לשחוט רק סימן אחד. ובספרי הרי"ף שלנו יש גירסא שכתוב בה שלא כפי הגירסא שהביא הרא"ש,

לשחוט שני סימנים בבהמה וסימן אחד בעוף.

יש אמוראים שלמדו דיני שחיטה משחיטה האמורה בקדשים, כי שחיטת הבהמה ביסודה שוה בחולין ובקדשים⁽⁸⁾.

ונתנת הגמרא סימן של ראשי תיבות לדבריהם: **סימן כמו"ש**.

אמר רב כהנא: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר ולא ממקום אחר בגוף הבהמה? שנאמר בהקרבת קרבן "ושחט את בן הבקר" [ויקרא א ה], ולשון "שחט" [שח – חט] מורה על מקום השחיטה, שכן משמע: ממקום שכן הבקר שח, מתכופף, שם חטהו, נקהו, טהרהו. דהיינו, הכשירהו לאכילה על ידי שתוציא את דמו משם.

ומבאר הגמרא: **ממאי דהאי "חטהו" – לישנא דדכוויי⁽⁹⁾ הוא?** [מאיפה נדע ש"חטהו" הוא לשון נקיון?]

דכתיב לגבי נגעי בתים "וחטא את הבית" [ויקרא יד נב]. והיינו שינקה ויכשיר את הבית מטומאתו.

ואיבעית אימא, יש ללמוד שחיטוי הוא לשון הכשר וטהרה, מהכא, דכתיב "תחטאני

באזוב, ואטהר" [תהילים נא ט].

ודנה הגמרא מנין לרב כהנא ש"ממקום ששח שם חטהו" הוא הצואר?

ואימא, שמא נאמר, שמקום השחיטה הוא מזנבו, שהוא כפוף תמיד!

ומתרצינן: **"שח", משמעותו היא שהוא מכופף עצמו, ולכן מכלל זה אתה למד שזקוף בדרך כלל בעינן. וזהו הצואר, שהוא זקוף כשהשור הולך, והשור מכופף אותו כשעומד ואוכל, ואילו הא, הזנב, שח ועומד הוא כל הזמן.**

אך עדיין דנה הגמרא: **ואימא שחיטה היא מאזנו, שיכול השור לכפוף אותה כשהוא רוצה?!**

ומבאר: **כיון ש"ושחט" נאמר בשחיטת קדשים ["ושחט את בן הבקר"], ובקדשים בעינן דם הנפש לזריקה על המזבח, כדכתיב "כי נפש הבשר בדם היא, ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם" [ויקרא יז יא], הרי שהדם שהנפש יוצאת בו הוא המכפר וליכא בשחיטה באזנו דם הנפש.**

אך עדיין דנה הגמרא: **ואימא, שמא נאמר שאכן השחיטה היא באזנו, אלא שהיא**

וכתב הרמב"ן בפירושו התורה, שלפי הפשט התורה אומרת שצריך לשחוט חולין כמו שהתורה צוה על השחיטה בקרבנות.

עוד כתב הרמב"ן שם: **ושמא רבותינו נתכוננו בזה כשאמרו בספרי "כאשר צויתך", מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה.**

9. **זו גירסת הספרים שלנו, ויש גירסא "לישנא דאכשורי הוא".** ופירש רש"י לפי גירסא זו

שכתב בתירוץ הראשון. ומדברי רש"י בדרך כא ב ד"ה ואינו מבדיל משמע שצריך לשחוט את כל הסימן מדאורייתא. ועיין כרתי ופולתי סימן כ"א ס"ק א.

8. **כתוב בתורה "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתך" [דברים יב כא].**

באופן דקראע את אזנו, ואזיל עד דמטי [וילך עד שיגיע] לדם הנפש! (10)

ותו (11) מקשינן על רב כהנא: הרי הלכות שחיטה, שחמשה דברים פוסלים את השחיטה: שהייה, דרפה, חלדה, הגרמה ועיקור, מנלן? אלא, הרי בהכרח, גמרא [קבלה] הן, ש"הלכה למשה מסיני" הן. ואם כן, שחיטה מן הצואר נמי, גמרא היא!

שהרי כל מהות ה"הגרמה" היא בכך שאין השחיטה נעשית בצואר, לפי שכך נאמר למשה מסיני. (12) ומוכח דלא כרב הונא, הלומד זאת מ"ושחט את בן הבקר".

וקרא "ושחט את בן הבקר" למאי אתא? לומר דלא לשוייה "גיסטרא", שלא יחתוך גם את המפרקת (13) ובכך יפריד את הראש

"חטהו" – הכשרהו לאכילה וטהרהו.

10. לכאורה תימה, הרי מסברא אין לשחוט באופן זה, משום צער בעלי חיים שנגרם לבהמה?

ובשו"ת עבודת הגרשוני [סימן יג] הביא מכאן ראייה, שלא אמרה התורה לזוהר בצער בעלי חיים אלא כאשר הם חיים, כגון שלא לחסום שור בדישו או שלא לעקר בעלי חיים, אבל כשמיתים את בעלי החיים, אין צורך לזוהר שלא לצערם בהמתתם.

11. כך גרס רש"י ומחק את הגירסא "ולטעמין". וכך מתבאר הגמרא לפי רש"י וגירסתו. אך התוספות והראשונים כתבו שהגירסא הנכונה היא "ולטעמין", ולשיטתם רב כהנא אמר את הדברים כדי להשיב על הקושיא, ונביא את שיטתם בפירוש הגמרא בהערה.

12. מפשטות לשון הגמרא משמע שהקושיא היא כך: מה הצורך ללמוד מהפסוק שהשחיטה מהצואר, והרי הלכות שחיטה הן הלכה למשה מסיני. אך יש לתמוה, שהרי אפשר לומר שחלק מהלכות שחיטה נלמדים מהמקרא וחלק מהם נאמרו למשה בסיני. ועוד, שהגמרא ממשיכה ושואלת "וקרא למאי אתא?" ולומדת הלכה מהפסוק, והרי הגמרא אמרה שהלכות שחיטה הן הלכה למשה מסיני, ואינן צריכות ראייה מהמקרא!

לכן ביארנו את קושיית הגמרא, שיש ללמוד שהשחיטה מהצואר מההלכות שנאמרו למשה מסיני, שהרי דין ההגרמה הוא שהשוחט לא שחט במקום הנכון, ובמשנה בדף יח א ובגמרא שעליה פירשו את המקום המדויק שהשחיטה כשרה שם, וממילא אנו יודעים שהשחיטה היא מהצואר. וכן יש ללמוד זאת מדין "חלדה", שהיא הכנסת הסכין בין שני הסימנים, וכן יש ללמוד זאת מדין העיקור, שהוא שחיטה בסימנים עקורים.

13. כתב המרדכי, שהיה מעשה ששוחט חתך את המפרקת, וראבי"ה פסל את השחיטה על פי רש"י שמפרש שאין לעשות גיסטרא.

והמהר"ם מרוטנברג חלק עליו, ואמר שגם לפי רש"י, הגמרא אומרת רק שלא צריך לעשות גיסטרא, אבל אין בכך פסול. [מרדכי סימן תר"ב].

ופסק המחבר בשו"ע [יור"ד סימן כ"ד סעיף ה]: היה שוחט וחתך כל המפרקת – כשרה. וכתב הרמ"א שם: והמנהג להטריף. ואין לשנות, כי יש מרבנותא סוברים כן.

והרשב"א כתב בפירוש "דלא לישויה גיסטרא", שלא יחתוך אלא את הצואר ולא את המפרקת, כי השובר את המפרקת מבליע בכך דם באיברים. ובשחיטת קדשים צריך שיצא הדם להזיות ולזריקות.

ובגמרא לקמן שדורשים מפסוק הנאמר

דוקא!

ומתריצין: יש משמעות שהדבר הזב, זב על ידי התוי בעינינו, דהיינו על ידי שחיטה, וזה דם, והאי ליחה זב מאליו הוא.

ומקשינן: ואימא תהיה השחיטה מלבו, שאם יחתוך שם יזוב דם רב?

ותו מקשינן: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור, מנלן שהם פוסלים את השחיטה? אלא, בהכרח, גמרא, הלכה למשה מסיני היא, אם כן, שחיטה מן הצואר נמי, גמרא, הלכה למשה מסיני היא!

ושמא תאמר, אם הלכה למשה מסיני היא, אם כן, קרא ד"זובחת" למאי אתא? לומר דלא לשוייה גיסטרא. שכן משמע מלשון "זב חתהו", שיחתוך רק עד המפרקת כדי שיזוב הדם, ואין צריך יותר.

מהגוף לגמרי, (14) שכן כך משמע מלשון "חטהו", שיוציא את דמו, ולא יותר. (15)

רב יימר אמר: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר? אמר קרא בענין שחיטת חולין "זובחת מבקרך ומצאנך, ואכלת" [דברים יב כא], לשון זבח מורה שממקום שדמו זב — חתהו! וכשחותך בצואר זב הרבה דם יותר מבמקומות אחרים בגוף.

ודנה הגמרא: מאי משמע דהאי "חתהו" — לישנא דמתברר הוא? [מאיפה נדע ש"חתהו" הוא לשון שבירה?]

דכתיב "אל תירא ואל תחת" [דברים א כא] ומשמעות "אל תחת" הוא אל תשבר.

ומקשינן: ואימא, שמא תאמר, תהא השחיטה מהוטמו, שהוא זב ליחה תמיד, שהרי לא רמוז במילה "זבח" זיבת דם

מוזכרת בין הלכות שחיטה, שהן הלכה למשה מסיני! וכתב רש"י, ש"דרסה" אינה הלכה למשה מסיני, והיא נכתבה בין הדברים שהם הלכה למשה מסיני בדרך אגב.

אך הרשב"א דחה פירוש זה, מפני שאם רצון הגמרא לומר שהפסוק בא ללמד על דרסה, לא יכלה הגמרא להביא את הדרסה אפילו בדרך אגב בתוך הדברים שהם הלכה למשה מסיני.

15. פירשנו את הגמרא לפי רש"י וגירסתו. אך התוספות חלקו על רש"י וגרסו "ולטעמין שהייה דרסה וכו'", ומפרשים שרב כהנא אמר דברים אלו למקשן שהקשה "ואימא מאוזנו", וענה לו: ודאי שמקום השחיטה הוא הלכה למשה מסיני שהוא בסימנים, ואני לא באתי אלא לדרוש שלא יעשה גיסטרא, והיינו שלא יתחיל לשחוט מהעורף ואחר כך יחתוך את הסימנים.

בחולין "דלא לשויה גיסטרא", מפרש הרשב"א שהשובר את המפרקת קודם שתצא נפשה של הבהמה — מבליע דם באיברים ואסור. [תורת הבית בית ב שער א, כב א, ובחידושו כאן].

14. פירוש המילה "גיסטרא" הוא דבר הנחלק לשני חלקים. רש"י [כא א ד"ה גיסטרא].

לפי פירוש רש"י שהבאנו, הגמרא באה לשלול את עצם הדבר שיעשה את הבהמה לגיסטרא. ועיין בהערה הקודמת שהבאנו דעות הסוברות שגיסטרא היא שחיטה פסולה, ודעות הסוברים שהיא שחיטה כשרה אלא שאינה מחוייבת.

ורש"י מפרש גם פירוש אחר, שעיקר הענין הוא שלא ידרוס, שלא יתיו את הראש בבת אחת, שהמוליך ומביא, הוא מושך את ידו כשרוצה, ודרך הדורס שהוא חותך בכח את הכל ועושה גיסטרא. ורש"י התקשה בפירוש זה, שהרי דרסה

היא משמעות הכתוב: חטאו — הכשר אכילתו בלבד, ותו לא.

התנא דתורת כהנים, מיייתי לה, לומד ומביא את דין שחיטה מהצואר מדיני הקרבת הקרבן, מהכא: (16)

דתניא, רבי חייא אמר: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר?

שנאמר בהקרבת בן בקר לעולה, "וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים, את הראש ואת הפדר (17) על העצים אשר על האש אשר על המזבח" [ויקרא א ח].

שאיין תלמוד לומר [שאיין צריך לכתוב] בפסוק "את הראש ואת הפדר", לפי שאין סיבה שלא יקטירו את הראש והחלבים ככל האברים של העולה, ואם כן. מה תלמוד לומר [מה בא ללמדנו] "את הראש ואת הפדר"? והלא ראש ופדר בכלל כל הנתחים המוזכרים בפסוק היו, ואם כן, למה יצאו ונכתבו במיוחד בפני עצמם?

לפי שנאמר קודם לכן בפרשה "והפשיט את העולה, ונתח אותה לנתחיה" [ויקרא א ז], ולאחר מכן נאמר לגבי הקטרה "וערכו בני אהרן את הנתחים", והיה משמע שהנתחים האמורים לגבי הקטרה הם אותם הנתחים שנאמר בהם "והפשיט ונתח".

דבי רבי ישמעאל תנא: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר? שנאמר "ושחט את בן הבקר" [ויקרא א ה]. אל תקרי "ושחט" אלא "ופחט", ודרוש בו, ממקום שפה, שמוציא קול, דהיינו הגרון, משם חטאו, נקאו על ידי שתוציא את הדם ובכך תכשירה לאכילה, וזהו הצואר.

ואימא, שמא תאמר, מלשונו צריך לשחוט, שאף הלשון מסייעת בהוצאת הקול!?

תשובתך, בעיניך בשחיטה של קדשים, שבה מדבר הכתוב, הוצאת דם הנפש, כדי לזרוק על גבי המזבח, וליבא. שדם הלשון אינו דם שהנפש יוצאת בו.

אך עדיין קשה: ואימא תהיה השחיטה בלשון, באופן דקרע ואזיל, שיתחיל בחיתוך הלשון וימשיך ויקרע עד שיגיע למקום דם הנפש?!

ותו, עוד יש להקשות: הרי שהייה, דרפה, חלדה, הגרמה ועיקור, מנלן שהן פוסלות בשחיטה? אלא בהכרח, גמרא היא, הן נלמדות מהלכה למשה מסיני, ואם כן, שחיטה מן הצואר נמי, גמרא הלכה למשה מסיני היא, ואם כן, קרא למאי אתא?

דלא לשוייה גימטרא! שלא יחתוך את המפרקת, אלא יחתוך רק במקום שסח, שכך

16. ולא מהעורף.

17. הפדר הוא חלב. והרמב"ן בפירושו על התורה כתב, שלפי דעתו לא כל החלבים נקראים בשם זה אלא החלב המפריד אין הקרביים העליונים לתחתונים. ונקרא פדר מלשון פרד כי הוא מפריד. [רמב"ן ויקרא א ח].

16. בהערה הקודמת הבאנו את דברי התוספות שפרשו, שרב כהנא ורב יימר באו ללמוד מהפסוק שהשחיטה היא מהצואר ולא מהעורף. אמנם כתבו התוספות אף לשיטתם שדרשה זו של רבי חייא לא באה אלא ללמד שהשחיטה היא מהצואר ולא מכל מקום אחר בגוף, אבל אין ראייה מכאן שהשחיטה מתחילה מהצואר

ואם כן, אין לי בכלל הקטרה אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה.

מנין לרבות להקטרה גם את הראש, שכבר הותז⁽¹⁸⁾ בשחיטה. והיינו שכבר ניטלה ממנו חיותו בשעה שנחתכו סימניו, והרי הוא כאילו נפרד מהגוף⁽¹⁹⁾ [ואין מפשיטים אותו, אלא הוא קרב כמות שהוא?]

תלמוד לומר בעולת הצאן, ונתח אותו לנתחיו, ואת ראשו, ואת פדרו. וערך הכהן אותם על העצים אשר על האש [ויקרא א יב]. הרי שפירטה התורה את הראש לומר שהוא בכלל ההקטרה כמו הנתחים הנערכים על העצים.

ומכאן ראייה שהשחיטה היא מהצואר, כי מדקאמר התנא שריבתה התורה שמקטירים את הראש "שכבר הותז", מכלל זה אתה למד דשחיטה מן הצואר, וכאילו הראש נפרד מהגוף.

ודנה הגמרא בדברי הבריייתא:

ותנא, פתח בראש ופדר האמורים בפרשה הראשונה בהקרבת בן בקר, ששם לשון התורה הוא "את הראש ואת הפדר", ומסיים ב"ראשו" ו"פדרו" האמורים בפרשה השניה בהקרבת צאן, ששם לשון התורה "ואת ראשו ואת פדרו"!

ומתריצין: יש לתקן את לשון הבריייתא ולהוסיף בה דברים והכי קאמר התנא בתחילת דבריו: מנין לרבות את הראש שכבר הותז? תלמוד לומר בכך הבקר "את הראש ואת הפדר", בפרשה הראשונה.

ודנה הגמרא: ו"ראשו" ו"פדרו" האמורים בפרשה השניה בעולת הצאן, למה לי?

מיבעי ליה לכדתניא בבריייתא אחרת, דתניא: מנין לראש ופדר שקודמין להעלותם על הכבש לכל הנתחים?

תלמוד לומר "את ראשו ואת פדרו, וערך". למדה התורה כאן שמעלים את הראש ואת

ואחר כך מנתחים, ומכיון שהראש הותז בשחיטה, הרי הוא כבר מנותח לפני ההפשט, ואין לקיים בו הפשטה קודם נתוח. ועיין ברמב"ן שיישב את פירוש רש"י.

19. אין צורך לחתוך את המפרקת ולהפריד את הראש מהגוף לגמרי בשחיטה, אלא כיון שחתך את שני הסימנים, הרי שכל חיותו של הראש ניטל ממנו, והוא כמו דבר המונח בסל. רש"י.

והרא"ה כתב, שכוונת הגמרא לומר, שהראש הותז לגמרי בשחיטה, שכן אפשרי הדבר שהשוחט יחתוך גם את המפרקת, אף שאין זו מחובת השחיטה. ומכאן הרא"ה מביא ראייה, שלא כדעת המפרשים שאומרים שאין לעשות

18. רש"י מפרש, שהסיבה להגיד שהראש אינו בכלל הקטרה היא משום שאינו בכלל מצות הפשט, ומנין לנו שאינו בכלל מצות הפשט? על זה אומרת הגמרא "שכבר הותז".

והקשו עליו הרמב"ן והרשב"א: אם הגמרא רוצה לומר שאין הראש בכלל מצות הפשטה, לא היה לגמרא ללמוד זאת מסברא זו "שכבר הותז" אלא לומר שיש לימוד על כך שלא מפשיטים את הראש אלא הוא קרב עם השערות!

ומפרשים הרמב"ן והרשב"א, שהסיבה לומר שאין הראש בכלל הקטרה היא מפני שהוא לא בכלל "הנתחים", שהרי נאמר "והפשט את העולה ונתח אותה", ומשמע שקודם מפשיטים